

Regelbunden tillsyn – statistik 2018

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning.....	4
Vanliga brister inom regelbunden tillsyn 2018	5
Grundskolan - brister på flera olika områden.....	6
Gymnasieskolan - hälften av skolorna har brister inom elevhälsan	7
Särskolan - brister i styrning och utveckling	8
Vuxenutbildning - i många fall inte tillräckligt flexibel.....	10
Förskolan - var femte kommun brister i arbetet mot kränkande behandling. ...	11
Fritidshem - sex av tio brister i det systematiska kvalitetsarbetet	11
Skillnader mellan offentliga och enskilda huvudmän	11
Vite vanligast i grundskolan.....	13
Om statistiken.....	14
Mer om regelbunden tillsyn	14

Sammanfattning

Skolinspektionens regelbundna tillsyn under 2018 visar bland annat följande:

- Åtta av tio grund- och gymnasieskolor med prioriterad tillsyn¹ har minst en brist. Inom huvudmannatillsynen var det vanligast med brist inom grundskola respektive fritidshem.
- Precis som tidigare år har många skolor brister i *förutsättningar för utbildningen* och då främst hur elevhälsan används. Särskilt vanligt är det inom gymnasieskolan där hälften av skolorna har brist. Även huvudmännen brister ofta i sitt ansvarstagande för elevhälsan.
- *Styrning och utveckling* är genomgående ett område där stor andel skolor och huvudmän har brister vid den regelbundna tillsynen. Bristerna består av såväl uppföljning och dokumentation som analys och genomförande av nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- En större andel offentliga skolor och huvudmän har brist jämfört med enskilda. Resultaten kan dock inte generaliseras till alla skolor och huvudmän i riket. Detta eftersom att antalet beslut är relativt få och urvalet av skolor i tillsynen inte är slumpmässigt
- Två tredjedelar av alla vitesbeslut avsåg grundskolor. Grundskolan var också den skolform där störst andel beslut förenades med vite.

¹ Mer information om prioriterad tillsyn finns i kapitlet Om statistiken.

Inledning

I denna rapport redovisas statistik över Skolinspektionens regelbundna tillsyn av skolenheter och huvudmän. Statistiken grundar sig på de beslut som Skolinspektionen har fattat inom ramen för regelbunden tillsyn under 2018 och omfattar besökstyperna prioriterad tillsyn, bastillsyn samt huvudmannatillsyn. I kapitlet *Om statistiken* kan du läsa mer om de olika besökstyperna.

I kapitlet *Vanliga brister inom regelbunden tillsyn 2018* redovisas de vanligaste bristerna för respektive skolform. Där finns också ett avsnitt som beskriver skillnader mellan offentliga och enskilda huvudmän. Kapitlet avslutas med ett avsnitt om vitesbeslut inom den regelbundna tillsynen under året.

Under andra halvåret 2018 förändrade Skolinspektionen sin inspektionsmodell, vilket medför att färre beslut fattades i den regelbundna tillsynen 2018 jämfört med föregående år. Redovisningen i denna rapport av andelen huvudmän och skolenheter med brister 2018 avser endast beslut från den tidigare tillsynsmodellen. Skälen till detta är att den nya tillsynsmodellen inte är helt jämförbar med den tidigare modellen och att den omfattar få beslut så här långt². Statistiken om vitesbeslut omfattar hela 2018 oavsett tillsynsmodell.

² Huvudmannatillsyn: grundskola och gymnasieskola 9 beslut var, grund- och gymnasiesärskola 5 beslut var. Prioriterad tillsyn: grundskola 18 beslut, gymnasieskola 7 beslut, grund- och gymnasiesärskola 0 beslut.

Vanliga brister inom regelbunden tillsyn 2018

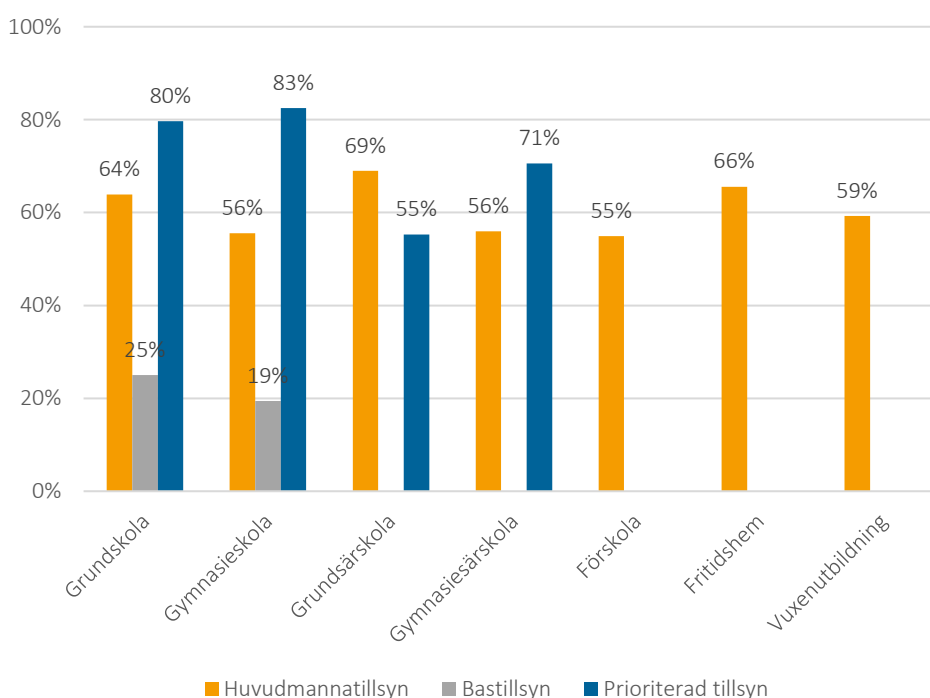
Regelbunden tillsyn består av en uppsättning kritiska faktorer för varje besökstyp och skolform. De kritiska faktorerna sorteras in under ett antal områden. Diagrammen för andel skolor och huvudmän med brister visar resultaten per område.

Under 2018 gjorde Skolinspektionen regelbunden tillsyn på 430 grund- och gymnasieskolor, inkluderat särskolor hos sammanlagt 181 unika huvudmän. Prioriterad tillsyn har gjorts på 198 grund- och gymnasieskoleenheter och på 119 grundsär- och gymnasiesärskoleenheter. Bastillsyn gjordes vid 113 grund- och gymnasieskoleenheter.

Myndigheten har också genomfört huvudmannatillsyn hos 184 olika huvudmän. Varje huvudman får ett beslut per skolform som den bedriver verksamhet inom. Skolformerna är förskola, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

Andelen skolor och huvudmän med brister var generellt sett högre 2018 jämfört med 2017 men ungefär på samma nivå som 2016. Eftersom antalet beslut är färre än tidigare år ska jämförelser bakåt i tiden göras med försiktighet.

Diagram 1. Andel beslut med minst en brist per skolform och besökstyp³, regelbunden tillsyn 2018

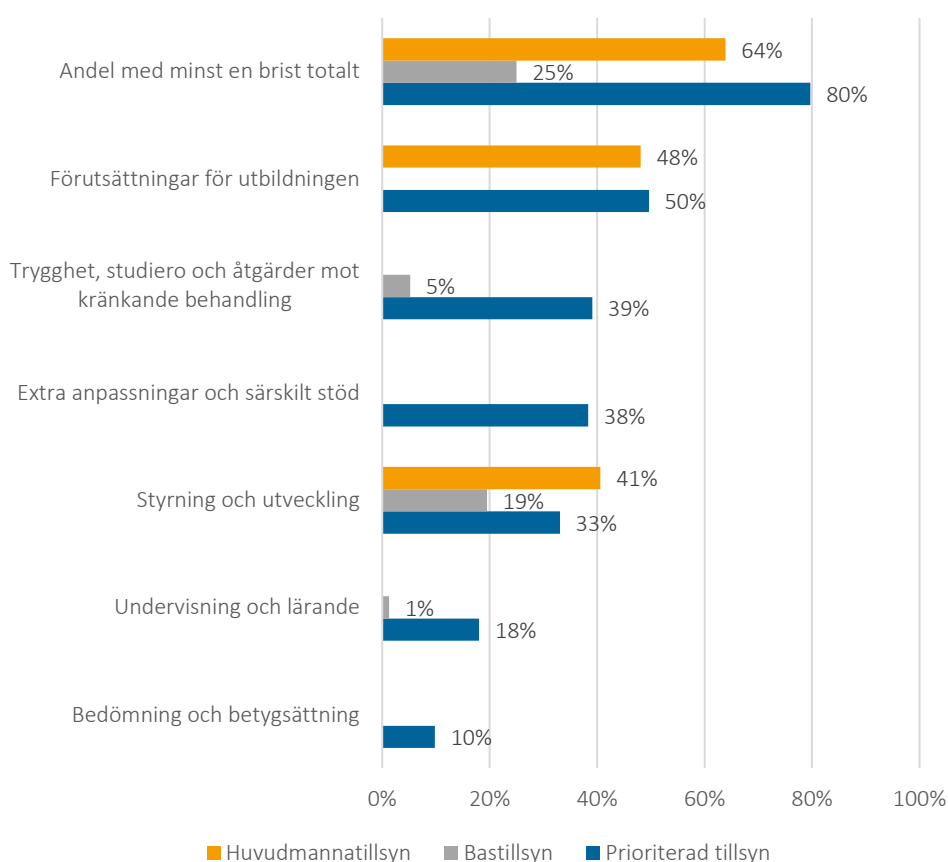
³ Staplar visas för de besökstyper som ingår i respektive skolform.

Grundskolan - brister på flera olika områden

Drygt sex av tio huvudmän har minst en brist i den regelbundna tillsynen av huvudmannens ansvar för grundskolan. Av de grundskolor som genomgått en prioriterad tillsyn har åtta av tio någon typ av brist. Inom bastillsynen har en fjärdedel av skolorna någon brist.

I diagram 2 nedan visas andel huvudmän och skolenheter med brister i grundskolan. Staplar visas för de besökstyper där området ingår i tillsynen.

Diagram 2: Andel beslut i grundskolan med brister per område och besökstyp, regelbunden tillsyn, 2018.

Det vanligaste området med brist i grundskolan är *förutsättningar för utbildningen*. Det gäller såväl huvudmannatillsynen som den prioriterade tillsynen. Likt föregående år är det elevhälsan som står för flest brister inom detta område, framförallt inom den prioriterade tillsynen.

Tre av de fem vanligast förekommande bristerna i den prioriterade tillsynen finns inom området *Styrning och utveckling*. I 30 procent av de prioriterade tillsynerna bedömdes skolorna ha brist när det gäller att följa upp och dokumentera skolenhetens resultat samt trygghet och studiero i relation till de nationella målen. Ännu något oftare brister dessa skolor i att analysera, planera och genomföra utveck-

ingsåtgärder kopplat till uppföljningen. Inom den prioriterade tillsynen av grundskolor är det också vanligt med brister inom områdena *extra anpassningar och särskilt stöd* samt *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*.

Inom huvudmannatillsynen av grundskoleverksamhet är det i de kritiska faktorerna om uppföljning, analys och genomförande av utvecklingsåtgärder som flest huvudmän har brister. Många huvudmän brister också i sitt ansvar för elevhälsan och med att se till att det vid grundskoleenheterna erbjuds studiehandledning på modersmålet till de elever som behöver det.

Inom bastillsynen bedöms *styrning och utveckling, undervisning och lärande* samt *trygghet och studiero*. Precis som i övriga besökstyper förekommer brister inom styrning och utveckling relativt ofta. Däremot är det inte lika vanligt med brister i de två andra områdena i bastillsynen.

Gymnasieskolan - hälften av skolorna har brister inom elevhälsan

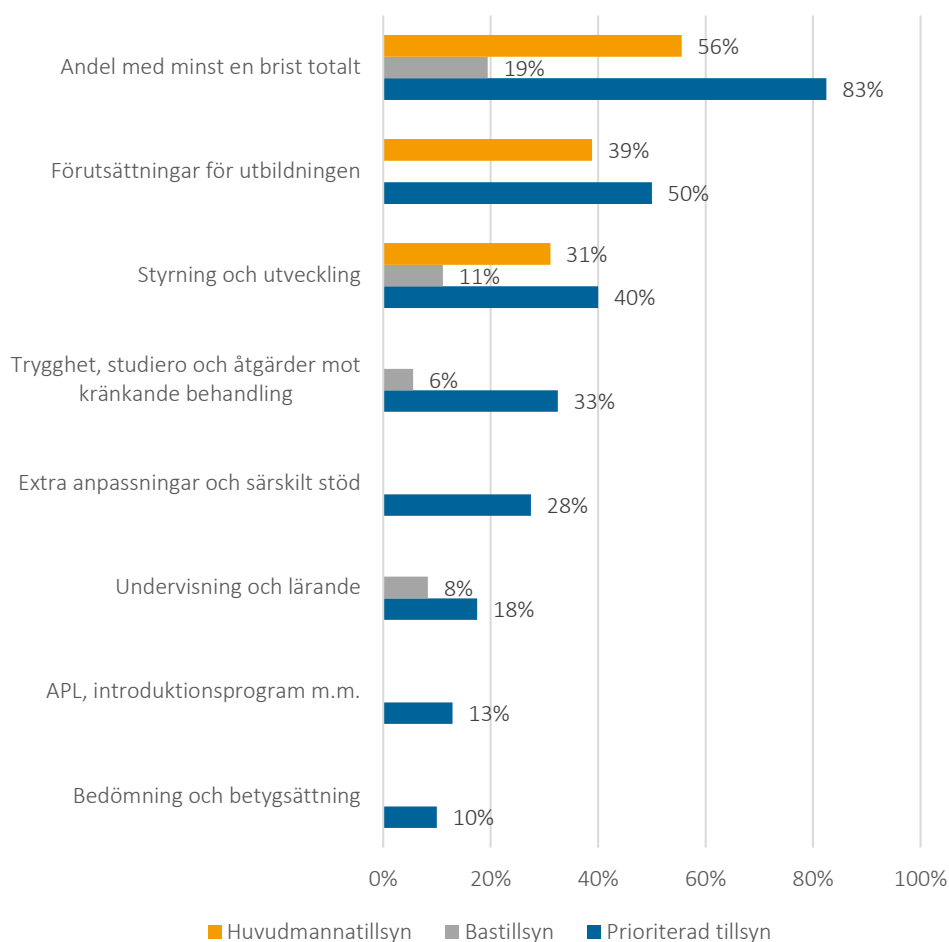
Gymnasieskolan är den skolform där Skolinspektionen oftast påpekat brister inom den prioriterade tillsynen. Drygt 80 procent av dessa skolor har minst en brist. Den vanligaste bristen finns inom området *förutsättningar för utbildningen* där hälften av skolorna har brist i att använda elevhälsan förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Precis som i de flesta andra skolformer brister gymnasieskolan ofta avseende *styrning och utveckling*. Fyra av tio gymnasieskolor i den prioriterade tillsynen har minst en brist på området. Inom bastillsynen av fristående gymnasieskolor har drygt en av tio brist. Tre av tio huvudmän brister inom området.

I likhet med grundskolan finns även problem, om än i något mindre omfattning, inom områdena *extra anpassning och särskilt stöd* samt *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*.

När det gäller *arbetsplatsförlagt lärande (APL), grundläggande behörighet och introduktionsprogram* genomför vi tillsyn på de skolenheter som har yrkesprogram och/eller introduktionsprogram. Av dessa skolor har 13 procent brist i någon av de kritiska faktorerna på området. Den vanligaste bristen är att elever på introduktionsprogram inte får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier.

Diagram 3: Andel beslut i gymnasieskolan med brister per område och besökstyp, regelbunden tillsyn, 2018.

Särskolan - brister i styrning och utveckling

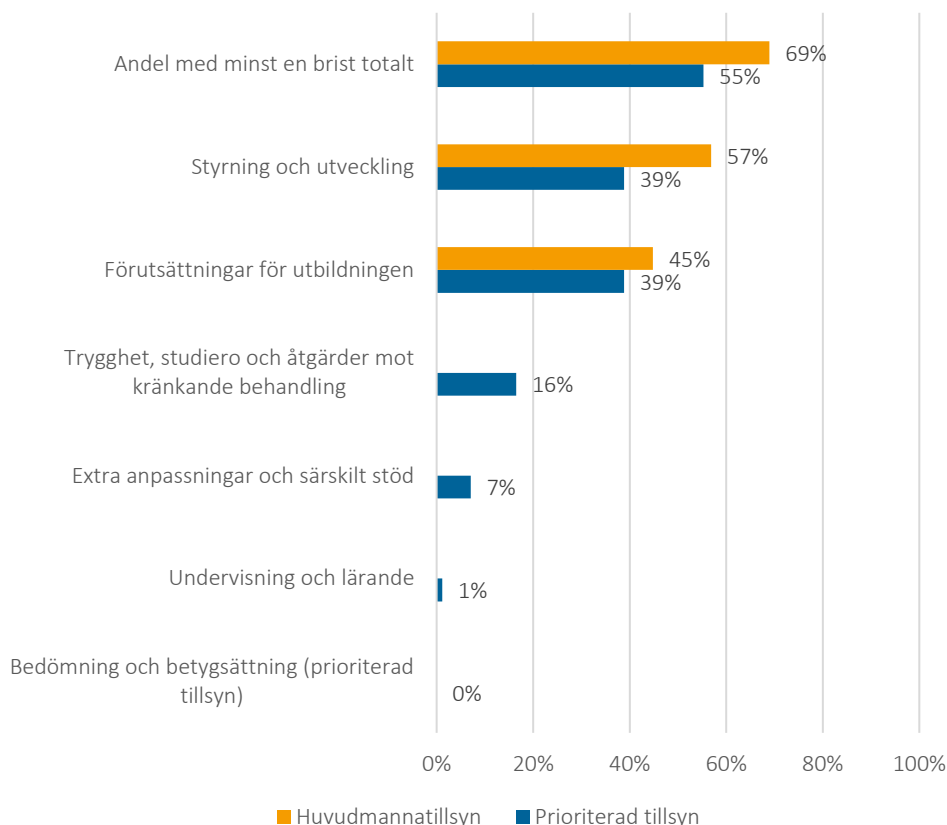
Grundsärskolan är tillsammans med fritidshem den skolform där flest huvudmän har minst en brist. Nästan sex av tio huvudmän har brister i området *styrning och utveckling*. I tre kritiska faktorer på området påpekar Skolinspektionen brist för fler än hälften av huvudmännen. Vanligast är att huvudmännen har brist i att följa upp resultat inom utbildningen och dokumentera denna uppföljning.

Huvudmännen inom grundsärskolan brister också ofta i *förutsättningarna för utbildningen*. Det gäller framförallt att hemkommunen ska se till att mottagandet i grundsärskolan föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning, samt att samråd sker med elevens vårdnadshavare⁴.

⁴ Tillsynas endast för offentliga huvudmän

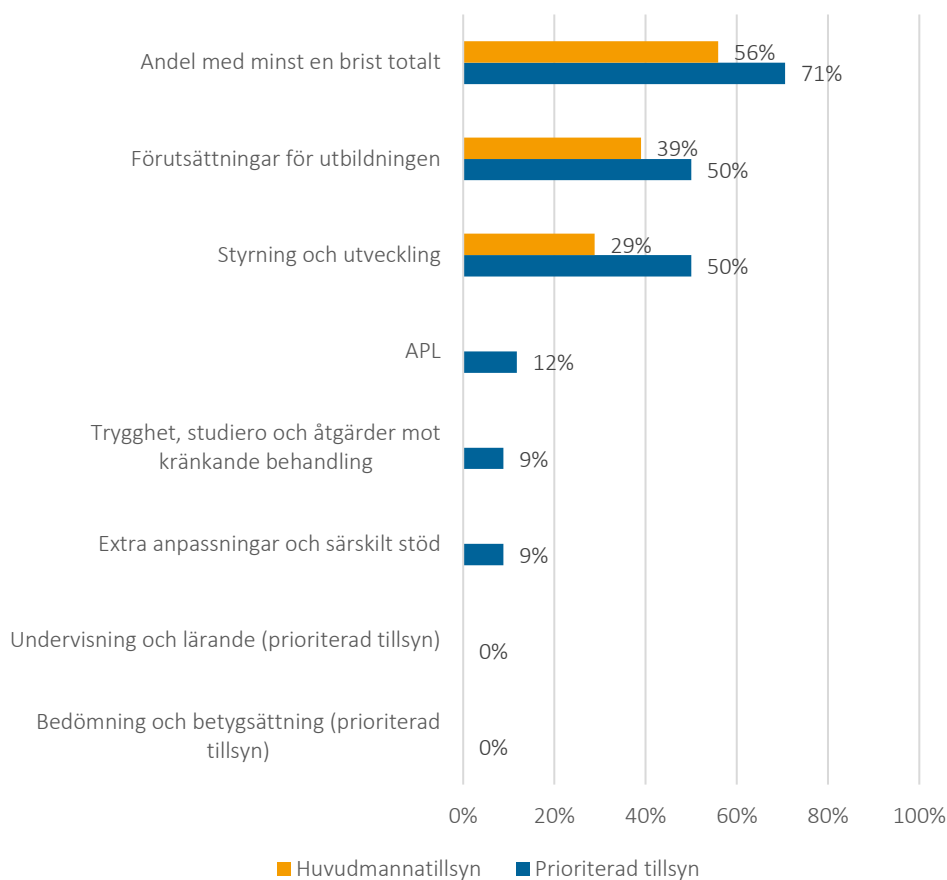
Grundsärskolor som genomgått prioriterad tillsyn har brist i nära fyra av tio fall avseende *styrning och utveckling*. Lika många har minst en brist under *förutsättningar för utbildningen* och då framförallt i att använda elevhälsan förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Där har nästan tre av tio skolor brist.

Diagram 4: Andel beslut i grundsärskolan med brister per område och besökstyp, regelbunden tillsyn, 2018.

Inom gymnasiesärskolan återfinns liknande brister som i grundsärskolan. En skillnad är dock att det framförallt är inom den prioriterade tillsynen av skolenheter som de flesta bristerna finns. Sju av tio gymnasiesärskolor har någon brist. Inom *styrning och utveckling* är det framförallt analys- och genomförandefasen som brister. Inom *förutsättningar för utbildningen* brister skolorna framförallt inom elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Diagram 5: Andel beslut i gymnasiesärskolan med brister per område och besökstyp, regelbunden tillsyn, 2018.

Vuxenutbildning - i många fall inte tillräckligt flexibel

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av kommunernas övergripande ansvar för vuxenutbildningen. Knappt sex av tio kommuner har minst en brist. *Styrning och utveckling* är ett vanligt bristområde här precis som i övriga skolformer som tillsynats under 2018. Nästan hälften av kommunerna har minst en brist på detta område.

Nästan lika många, fler än fyra av tio kommuner, har någon brist inom *förutsättningar för utbildningen*. I en fjärdedel av tillsynerna påpekade Skolinspektionen brist på faktorn *Huvudmannen ser till att särskild utbildning för vuxna är flexibel så att den möter varje elev utifrån dennes behov och förutsättningar och bedrivs kontinuerligt under hela året*. När det gäller motsvarande faktor för kommunal vuxenutbildning är andelen med brist 13 procent.

För de vuxna som har rätt till det och önskar delta i särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå ska hemkommunen aktivt verka för att nå ut, motivera och se till att de får delta i sådan utbildning. Även här brister 13 procent av kommunerna.

Förskolan - var femte kommun brister i arbetet mot kränkande behandling.

Skolinspektionen genomför tillsyn av kommunernas huvudmannansvar för förskolan. Drygt hälften av kommunerna har minst en brist i Skolinspektionens tillsyn.

Kommunen ska ta emot anmälningar från förskolechefer, eller den personal som huvudmannen utser i annan pedagogisk verksamhet, om angivna kränkningar mot barn. Omständigheterna kring de angivna kränkningarna ska skyndsamt utredas och i förekommande fall ska de åtgärder vidtas som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling. Mer än var femte kommun brister i denna del som bedöms inom området *förutsättningarna för utbildningen*.

Allra vanligast är brister inom *styrning och utveckling*. En av fyra kommuner bedömdes ha brister när det gäller att följa upp resultat inom utbildningen samt att dokumentera denna uppföljning. Ännu något oftare brister kommunerna i att analysera, planera och genomföra utvecklingsåtgärder kopplat till uppföljningen.

Fritidshem - sex av tio brister i det systematiska kvalitetsarbetet

Skolinspektionen har granskat huvudmännens övergripande ansvar för utbildningen i fritidshemmet. I 66 procent av tillsynerna påpekade Skolinspektionen minst en brist vilket är den näst högsta andelen inom någon skolform i huvudmannatillsynen.

Styrning och utveckling är det område där Skolinspektionen oftast pekar på brister. Närmare sex av tio huvudmän har minst en brist inom detta område. Vanligast är att huvudmännen brister i att besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder utifrån en analys av det som framkommer vid uppföljning, och att dokumentera de beslutade åtgärderna.

En annan vanligt förekommande brist förekommer under området *Förutsättningar för utbildningen*. Huvudmannen ska ta emot anmälningar från rektorer om angivna kränkningar mot elever, skyndsamt utreda omständigheterna kring de angivna kränkningarna och i förekommande fall de vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Här brister 14 procent av huvudmännen.

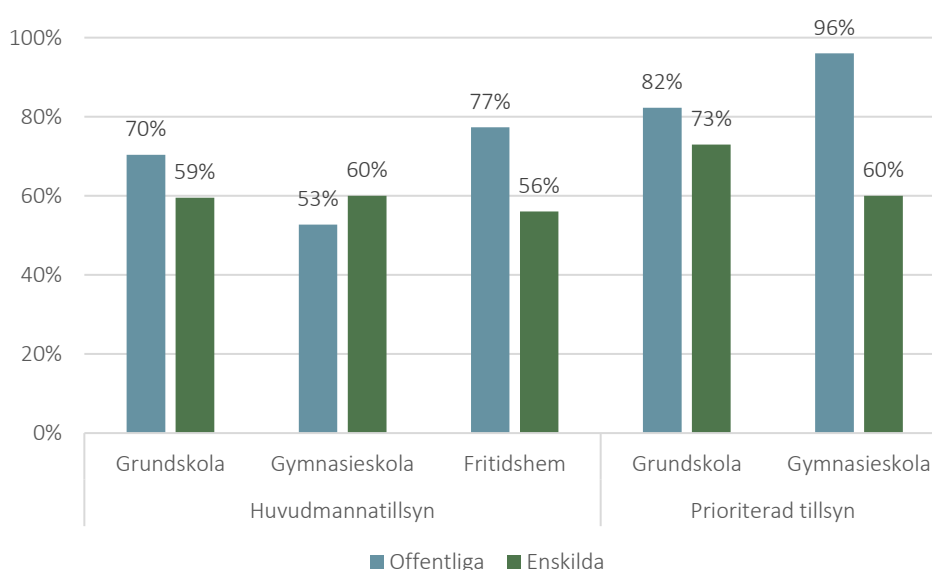
Skillnader mellan offentliga och enskilda huvudmän

Huvudmannen är den som driver skolan/verksamheten. Kommuner och landsting kategoriseras som offentliga huvudmän. För fristående skolor är huvudmannen det

företag eller organisation eller den enskilda individ som driver verksamheten. Dessa huvudmän kategoriseras som enskilda huvudmän.

Skolinspektionen har tillsynsansvar för både offentliga och enskilda verksamheter inom grundskola, gymnasieskola, särskola och fritidshem⁵. För särskolan är dock antalet beslut 2018 så få uppdelat per typ av huvudman att det inte är relevant att redovisa jämförelser mellan huvudmannatyper. Även för de skolformer som redovisas i detta avsnitt ska jämförelser tolkas med försiktighet och resultaten kan inte generaliseras till alla skolor och huvudmän i riket. Detta eftersom att antalet beslut är relativt få⁶ och urvalet av skolor i tillsynen inte är slumpmässigt.

Diagram 6: Andel beslut med brister per huvudmannatyp, besökstyp och skolform, regelbunden tillsyn, 2018.

Inom regelbunden tillsyn 2018 har större andel offentliga skolor och huvudmän brister jämfört med enskilda skolor och huvudmän⁷. Ett undantag förekommer dock inom huvudmannatillsynen av gymnasieskolan där de enskilda huvudmännen brister i något större utsträckning än de offentliga.

I den prioriterade tillsynen av skolenheter är skillnaderna tydligast på området *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* där drygt fyra av tio offentligt drivna grund- och gymnasieskolor har brist. En fjärdedel av de enskilda skolorna har brist på detta område. Inom *bedömning och betygsättning* har dock fler enskilda skolor brister. Detta gäller framförallt gymnasieskolan där 20 procent av de enskilda och fyra procent av de offentliga skolorna har brister.

I huvudmannatillsynen är skillnaderna som störst inom *styrning och utveckling*. På detta område har betydligt fler offentliga huvudmän brister jämfört med enskilda huvudmän inom såväl grund- och gymnasieskola som fritidshem.

⁵ Inom vuxenutbildningen finns endast offentliga huvudmän. Inom förskola har kommunen tillsynsansvaret för förskolor i kommunen med enskild huvudman.

⁶ Detta gäller särskilt prioriterad tillsyn av gymnasieskolor där underlaget består av endast 25 offentliga skolor och 15 enskilda skolor.

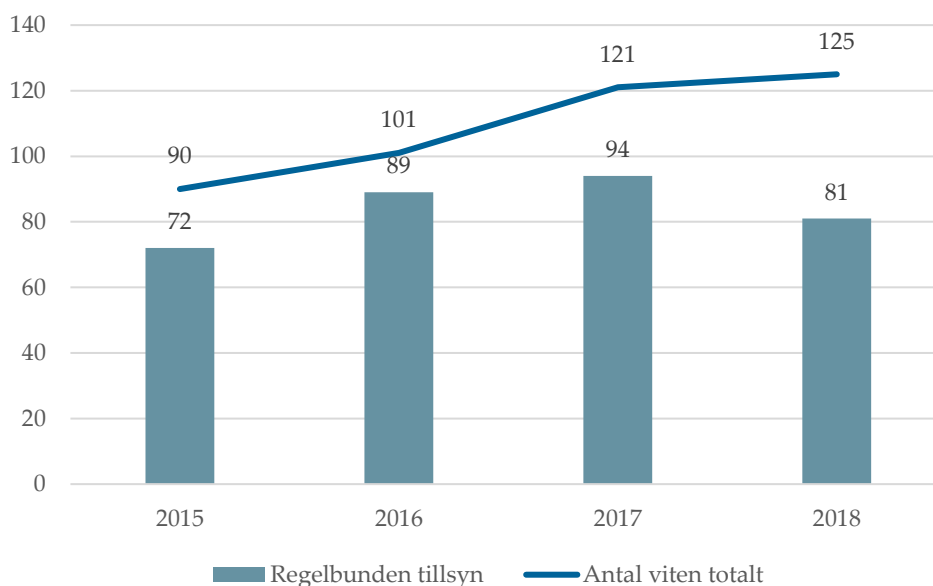
⁷ Jämförelsen på skolenhetsnivå avser prioriterad tillsyn då bastillsyn endast genomförts på enskilda skolor.

Vite vanligast i grundskolan

Ett föreläggande kan förenas med vite. Det betyder att huvudmannen kan bli tvungen att betala en summa pengar om inte bristerna åtgärdas i tid.

Under 2018 fattade Skolinspektionen totalt 125 beslut om att förena föreläggen- den med vite. Av dessa har 81 beslut fattats inom ramen för regelbunden tillsyn⁸. Det är en minskning jämfört med 2017 då 94 vitesbeslut fattades inom den regel- bundna tillsynen. Minskningen är väntad med tanke på att det togs färre beslut inom regelbunden tillsyn 2018 jämfört med föregående år. Cirka fyra procent av alla beslut ledde till vite.

Diagram 7: Antal beslut om föreläggande vid vite, regelbunden tillsyn och totalt på myndigheten 2015-2018

Av de 81 vitesbesluten så fattades 30 i samband med första tillsynsbeslut och 51 i samband med uppföljningsbeslut. De flesta, cirka två tredjedelar av vitesbesluten, avsåg grundskolor. Grundskolan var också den skolform där störst andel av tagna beslut förenades med vite. Drygt sju procent av alla regelbundna tillsyner inom grundskola ledde till vitesbeslut.

Det område där det är vanligast med vite är *Extra anpassningar och särskilt stöd* följt av *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*.

De beslutade vitesbeloppen har under 2018 varit mellan 100 000 och 3 000 000 kronor. I de allra flesta fall åtgärdar huvudmännen bristerna och en ansökan om utdömmande av vitet blir inte aktuellt. Skolinspektionen har under året gjort 21⁹ ansökningar om utdömmande av vite inom regelbunden tillsyn.

⁸ Inklusive uppföljningsbeslut inom regelbunden tillsyn. Statistiken om vite inkluderar både den tidigare och den nya tillsynsmodellen 2018.

⁹ Under 2018 har Skolinspektionen ansökt om utdömmande av viten i totalt 25 ärenden. Ansökningar om utdömmande av viten som gjordes under 2018 gäller även vitesbeslut tagna under tidigare år.

Om statistiken

Statistiken över regelbunden tillsyn, i form av tabeller, publiceras vanligtvis två gånger per år, helårsstatistik i mars och halvårsstatistik i augusti/september. Helårsstatistiken omfattar alla grund- och gymnasieenheter, grundsär- och gymnasiesärendeheter samt övriga skolformer och huvudmannabeslut som genomgått regelbunden tillsyn under året¹⁰ (förskola, grundskola inkl. förskoleklass, grund-särskola, fritidshem, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning).

Urvalet av skolor i den regelbundna tillsynen är inte slumpmässigt vilket gör att resultaten inte kan generaliseras till att gälla alla skolor och verksamheter i riket.

Mer om regelbunden tillsyn

I tillsynen granskas att skolor och huvudmän följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheterna. Om Skolinspektionen får en anmälan gällande situationen för ett enskilt barn eller en enskild elev kan myndigheten starta *tillsyn utifrån individärenden*. När Skolinspektionen får information om generella missförhållanden på en skola kan en *riktad tillsyn* genomföras. Den kan inledas efter uppgifter från vårdnadshavare, men även efter signaler i media.

Regelbunden tillsyn görs på skolor där vi bedömer att risken är stor att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Skolinspektionen identifierar dessa skolor bland annat utifrån elevernas kunskapsresultat och svaren i Skolenkäten. Tillsynen på skolenhetsnivå har skett i två olika former, *bastillsyn* respektive *prioriterad tillsyn*. I *bastillsynen* ligger fokus på undervisningen, hur skolenheterna styrs av rektor samt hur skolorna lever upp till kraven på att tillförsäkra elever trygghet och studiero. Bastillsyn genomfördes endast hos fristående skolor som inte valts ut till prioriterad tillsyn. Den *prioriterade tillsynen* riktas mot de skolenheter där Skolinspektionen bedömer att det finns en större risk att eleverna inte får den utbildning de har rätt till¹¹ och omfattar flera områden som granskas. I denna form av tillsyn granskas även hur skolenheterna ger eleverna stöd för att kunna uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås samt att förutsättningar för lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Arbetet kring bedömning och betygsättning granskas också. Sedan hösten 2018 genomförs endast tillsyn på skolenhetsnivå motsvarande formen för prioriterad tillsyn.

Inom ramen för regelbunden tillsyn granskar Skolinspektionen också hur alla huvudmän lever upp till de centrala kraven i skolförfattningarna i så kallad *huvudmannatillsyn*. I denna form av tillsyn ligger fokus på hur huvudmännen arbetar med att säkerställa skolenheternas förutsättningar för att bedriva likvärdig utbildning av hög kvalitet.

¹⁰ För år 2018 redovisas statistiken i denna rapport över andel med brister exklusive de fåtal beslut som fattades i den nya tillsynsmodellen som infördes under andra halvåret.

¹¹ Under tillsynsperioden som sträckte sig mellan 2015-2018 valdes cirka en fjärdedel av landets grund- och gymnasieskolor ut för prioriterad tillsyn. Samtliga särskolor fick prioriterad tillsyn under samma period.